

Uppföljning av polismyndigheternas användning av centrala säkerhetsloggen

1 SAMMANFATTNING

Nämnden har följt upp sin tidigare granskning av beställningar av loggutdrag från den centrala säkerhetsloggen (CSL) vid Rikspolisstyrelsen (RPS). Den uppföljande granskningen har omfattat de 96 beställningar som inkommit till CSL-förvaltningen under perioden den 1 januari 2013–30 april 2013 och som avser IT-system som regleras av polisdatalagen (2010:361) (PDL).

Nämnden noterar att antalet beställningar har ökat något jämfört med tidigare granskad period, och att antalet polismyndigheter som anger stickprov som syfte med logguppföljningen har ökat något. På det granskade underlaget är det dock svårt att bedöma om benägenheten att göra logguppföljningar generellt har ökat hos polismyndigheterna.

Även om en viss ökning har skett sedan nämndens tidigare granskning har endast drygt hälften av polismyndigheterna begärt loggutdrag från CSL under den nu granskade perioden. Sju polismyndigheter har inte gjort någon beställning vare sig under föregående eller under den nu granskade perioden avseende IT-system som regleras av PDL. Det är enligt nämnden anmärkningsvärt att så få polismyndigheter har beställt loggutdrag från CSL under de granskade perioderna.

Trots att antalet polismyndigheter som i sina beställningar angett stickprov som syfte med logguppföljningen har ökat något jämfört med tidigare har inte det totala antalet stickprov ökat i förhållande till föregående period. De flesta beställningar är alltså reaktioner på slagningar som misstänks vara otillåtna.

Den uppföljande granskningen indikerar enligt nämndens uppfattning att polismyndigheterna inte har hörsammat nämndens tidigare uttalande tillräckligt. Nämnden anser alltså att polismyndigheterna måste utnyttja

möjligheten att begära loggutdrag från CSL i större utsträckning än vad de gör i dag för att upprätthålla det integritetsskydd som föreskrivs i PDL.

Nämnden anser att det är tillfredsställande att muntliga kompletteringar numera dokumenteras i beställningsärendena.

2 BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden beslutade den 4 september 2012 uttalandet ”Granskning av polismyndigheternas användning av centrala säkerhetsloggen”. Nämnden hade granskat de 83 beställningar av loggutdrag från CSL som polismyndigheterna gett in till Verksamhetsskydds-enheten under tiden den 1 mars–30 juni 2012 och som avsåg IT-system som regleras av PDL. Av granskningen framgick att flertalet polismyndigheter inte hade gjort någon logguppföljning alls för de CSL-an slutna IT-systemen under den granskade perioden, och att logguppföljningen hade varit av mycket begränsad omfattning även hos vissa av de större polismyndigheterna. De flesta beställningar var reaktioner på misstänkt otillåtna slagningar och avsåg förfluten tid.

Nämnden anförde i sitt uttalande att den förutsätter att loggutdrag från CSL i större utsträckning än vad som framgår av det granskade materialet kommer att användas löpande och i förebyggande syfte, för att säkerställa att användare endast tar del av information de behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Nämnden ansåg vidare att dokumentationen i beställningsärendena bör förbättras för att möjliggöra mer ändamålsenlig tillsyn. I uttalandet angav nämnden att den avser följa upp polismyndigheternas användning av CSL i kommande projekt.

Nämnden beslutade den 18 april 2013 att följa upp den tidigare granskningen och undersöka om det har skett någon förändring i polismyndigheternas användning av CSL samt om dokumentationen har förbättrats i beställningsärendena.

Sedan nämndens tidigare granskning har ytterligare tre system anslutits till CSL (COPS, RUT och PBA2).

3 RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

I 2 kap. 1 och 2 §§ PDL föreskrivs att 31 § personuppgiftslagen (1998:204) (PUL) gäller för polisens personuppgiftsbehandling enligt PDL. Enligt 31 § PUL ska den personuppgiftsansvarige vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas.

Enligt 2 kap. 11 § PDL ska tillgången till personuppgifter begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Bestämmelsen riktar sig till dem som deltar i polisens dagliga verksamhet, till dem som ansvarar för utformningen av nya datasystem liksom till dem som avgör vilken tillgång till personuppgifter respektive tjänsteman behöver.¹ I förarbetena betonas att det åligger polisen att följa upp att lagstiftningen tillämpas med respekt för enskildas integritet samt att PDL ställer högre krav än tidigare på att polisen genom tekniska åtgärder begränsar den enskilde tjänstemannens tillgång till information. Loggning nämns som ett sätt för polisen att försäkra sig om att varje användare bara får del av den information han eller hon behöver.²

I RPS föreskrifter om säkerhet vid Polisens informationsbehandling med stöd av IT (RPSFS 2009:4, FAP 174-1) finns bestämmelser om behörighetskontroll och loggning. Av 9 kap. 11-16 §§ i föreskrifterna framgår bl.a. att myndigheten ska se till att loggar följs upp och vid behov analyseras. Myndighetschefen, den befattningshavare som myndighetschefen bestämmer eller chefen för en internutredningsenhet får beställa utdrag ur loggar. Utdrag ur en logg som inte finns tillgänglig vid myndigheten ska beställas hos RPS. RPS ansvarar för att dokumentera beslut om beviljande av utdrag ur logg som beställs hos RPS.

4 GRANSKNINGEN

Nämndens kansli har granskat de beställningar som kommit in till CSL-förvaltningen under perioden den 1 januari–30 april 2013 avseende IT-system som regleras av PDL. Personal vid CSL-förvaltningen har även lämnat muntliga upplysningar till nämndens kansli.

5 NÄMNDENS IAKTTAGELSER

Under den granskade perioden har sammanlagt 96 beställningar gjorts av polismyndigheterna, RPS och Säkerhetspolisen till CSL-förvaltningen avseende loggutdrag från IT-system som regleras av PDL. Av dessa har 39 beställningar gjorts av RPS internutredningsenhet, 17 av Polismyndigheten i Stockholms län, sju av Polismyndigheten i Västra Götaland³ och sju av Polismyndigheten i Skåne. RPS har gjort fem beställningar.⁴ Polismyndigheten i Blekinge län, Polismyndigheten i Jämtlands län, Polismyndigheten i Södermanlands län, Polismyndigheten i Värmland och Säkerhetspolisen har alla gjort tre beställningar vardera. Polismyndigheten i Kronobergs län har lämnat

¹ Prop. 2009/10:85 s. 326.

² A. prop. s. 271.

³ En av Polismyndigheten i Västra Götalands beställningar avsåg ett system som inte är anslutet till CSL.

⁴ Tre av dessa beställningar har gjorts av Verksamhetsskyddsgruppen.

in två beställningar. Därutöver har Polismyndigheten i Gävleborgs län, Polismyndigheten i Jönköpings län, Polismyndigheten i Kalmar län och Polismyndigheten i Uppsala län vardera gjort en beställning.

Minst 70 av beställningarna är föranledda av en misstanke om att en användare har tagit del av uppgifter i polisiära register som han eller hon inte har rätt att ta del av.

I sex av de granskade beställningarna anges att syftet är ”stickprov”. Beställande myndigheter i dessa fall är Polismyndigheten i Jönköpings län, Polismyndigheten i Stockholms län, Polismyndigheten i Västra Götaland och Polismyndigheten Värmland.

Minst tre beställningar har gjorts i verksamhetsskyddssyfte. En av dessa avser kontroll av om användare har spritt information till personer med koppling till grov organiserad brottslighet. Enligt en av beställningarna är syftet ”statistiskt underlag”. I en beställning har ”operativt ärende” angetts som syfte. I fyra av beställningarna saknas ett tydligt angivet syfte.

16 beställningar avser loggövervakning i realtid, medan övriga beställningar avser historiska uppgifter.

Enligt uppgift från CSL-förvaltningen dokumenteras muntliga kompletteringar till beställningar på beställningsformuläret.

6 NÄMNDENS BEDÖMNING

Som framhållits vid nämndens tidigare granskning av beställningar av loggutdrag från CSL har granskningen även i detta fall avsett en relativt kort tidsperiod. Det är därför inte säkert att perioden är representativ för beställningarna sett över längre tid. Enligt nämnden kan dock följande påpekanden göras.

Nämnden noterar att antalet beställningar har ökat något jämfört med tidigare granskade period, och att antalet polismyndigheter som anger stickprov som syfte med logguppföljningen har ökat något. På det granskade underlaget är det dock svårt att bedöma om benägenheten att göra logguppföljningar generellt har ökat hos polismyndigheterna.

Tolv polismyndigheter samt RPS och Säkerhetspolisen har gjort beställningar under den granskade perioden. Även om en viss ökning har skett sedan nämndens tidigare granskning innebär det att endast drygt hälften av polismyndigheterna har beställt loggutdrag. Polismyndigheten Gotland, Polismyndigheten i Hallands län, Polismyndigheten i Norrbotten, Polismyndigheten i Västerbottens län, Polismyndigheten i Västmanlands län,

Polismyndigheten i Örebro län och Polismyndigheten i Östergötlands län har inte gjort någon beställning vare sig under den föregående eller under den aktuella granskningsperioden. Det är enligt nämnden anmärkningsvärt att så få polismyndigheter har beställt loggutdrag från CSL under de granskade perioderna.

Antalet polismyndigheter som i sina beställningar angett stickprov som syfte med logguppföljningen har ökat något. Däremot har inte det totala antalet stickprov ökat jämfört med tidigare. Antalet beställningar som avser realtidsövervakning är drygt tre gånger fler än vid föregående granskning. Enbart detta förhållande tillåter inga slutsatser rörande andelen beställningar gjorda i förebyggande syfte. Liksom vid tidigare granskning är de flesta beställningar reaktioner på misstänkt otillåtna slagningar.

Som nämnden uttryckt tidigare krävs, för att loggning ska bli det centrala verktyg för att upprätthålla integritetsskyddet som förutsätts i förarbetena till PDL, att loggutvärdering sker frekvent och såväl förebyggande som reaktivt. Den uppföljande granskningen indikerar enligt nämndens uppfattning att polismyndigheterna inte har hörsammat nämndens tidigare uttalande tillräckligt. Nämnden anser alltså att polismyndigheterna måste utnyttja möjligheten att begära loggutdrag från CSL i större utsträckning än vad de gör i dag för att upprätthålla det integritetsskydd som föreskrivs i PDL.

Nämnden anser att det är tillfredsställande att muntliga kompletteringar numera dokumenteras i beställningsärendena.

Sändlista:

Rikspolisstyrelsen (personuppgiftsombudet, rättsavdelningen och CSL-förvaltningen)
Polismyndigheterna

Kopia för kännedom:

Datainspektionen